

Saatja: Põim Kama <tuum@tuumconsult.ee>

Saadetud: 23.09.2024 06:28

Adressaat: <poimkama@gmail.com>

Teema: AVALIK KIRI: Kagu-Eesti paraolümpia ehk 12 öhtusööki

TÄHELEPANU! Tegemist on väljastpoolt asutust saabunud kirjaga. Tundmatu saatja korral palumelinke ja faile mitte avada!

23. september 2024

AVALIK KIRI: Kagu-Eesti paraolümpia ehk 12 öhtusööki

Ettevõtlusega tegelemine Kagu-Eestis meenutab halba nalja paraolümpia. Võid olla edukas ja koguni võita, kuid päeva lõpuks otsustatakse sinu üle ikkagi esmajoonel „regionaalse puude“ põhjal.

Ettevõtjatena, kes oma elu ja tegevuse Kagu-Eestiga sidunud, näeme aina raskema südamega, kuidas siinsete inimeste ja ettevõtete alaväärtuslikuna kohtlemine on muutumas normiks. Regionaalset diskrimineerimist kohtab kõikidel tasanditel, olgu tegemist laenude, elektrivarustuse või riigijuhtide ja meedia suhtumisega.

Kagu-Eestist lahti ütlemine ja piirkonna maha kandmine ei saa olla Eesti huvides. Seepärast soovime rääkida kolmest tegurist, mis siinset ettevõtlust ja selle kaudu kõiki teisi arenguvõimalusi mõjutavad. Etteruttavalt olgu öeldud, et kõik kolm on seotud hoiakutega.

„Selles piirkonnas“ me nii palju laenu ei anna

Ettevõtete rajamine ja arendamine, töökohtade loomine ja investeeringud, aga ka isiklike elude ja kodude üles ehitamine sõltub sellest, kas ja kui kättesaadav on selleks vajaminev kapital. Lihtsalt öelduna, kas raha liigub või ei liigu.

Oleme ise kogenud ja seda kirja ette valmistades nii teiste kogemusi kui kättesaadavaid andmeid kogunud, mis kõik kõnelevad üht – erakapital väldib Kagu-Eestit. Kasvuks ja arenguks hädavajalikku laenu raha pakutakse siinsetele inimestele ja ettevõtetele vähem ning kallimalt kui mujal Eestis.

Eesti Panga 2021. aasta uuringu kohaselt moodustavad Kagu-Eesti kolme maakonna eraisikute laenud kõigest 0,4-0,8% kogu riigi näitajatest. Äri-laenu kohta paraku avalikku statistikat pole, kuid ettevõtjatelt kuulnud kogemused kõnelevad sarnasest pildist.

Rääkides Eesti majanduse konkurentsivõime pidurdumisest, on korduvalt välja toodud, et rahvusvahelises võrdluses on kapitali hind Eesti ettevõtete jaoks kõrgem kui enamikus teistes ELi riikides. Viimati rõhutati probleemi tänavu riigikogu majanduskomisjoni eestvedamisel valminud Eesti konkurentsivõime raportis.

Kagu-Eesti konkurentsivõime raportit keegi vaevalt koostanud on, kuid juhime tähelepanu, et sarnastel kapitalikääridel, mis rahvusvahelises võidujooksus

ülekohtused tunduvad ning Eesti majanduse kasvu piiravad, laseme oma riigi erinevates piirkondades suurema kärata ettevõtlust, arengut ja võimeid kärpida.

Piirates kapitali kättesaadavust regioonides, tekivad Eesti eri piirkondade arenguvõimalustesse ületamatud lõhed. Need omakorda kajastuvad inimeste palga- ja elatustasemes, rändemustrites, tööealise ja väärtust loova elanikkonna osakaalus, omavalitsuste tulubaasis ja teenuste kvaliteedis ning elamufondi seiskorras ja turuväärtuses. Tervikuna selles, millist perspektiivi inimesed oma kodukohal ja elulaadil näevad ning kas ka mõtet sellesse panustada.

Lõigu pealkirjas toodud tsitaat on päris. Nii ütlesid kaks Eesti turu juhtivat pank.

Kas teie ärimudel eeldab elektrit?

Ka see on päris lugu. Täpne sõnastus, mida üks vastutav juht eelmisel talvel peale kolm nädalat kestnud ränka elektrikriisi Kagu-Eesti ettevõtjate kohta kasutas, oli küll järgnev – kui nende ärimudel eeldab elektrit, siis miks nad selle peale varem ei mõelnud?

„Nemad“ olid antud juhul loomkasvatavad, kelle suurkarjade jootmissüsteemide töö lakkas, jahutusseadmed madalpinge tõttu hävisid või muud halba juhtus. Tõsi, nende ärimudel eeldab elektrit.

Kirja autoritena püüdsime õigluse huvides korraks mõelda, kas leidub ärimudel, mis elektrit ei eelda ja kui, siis milline. Pähe tulid vaid laagrid ja kursused, mis õpetavad ilma elektrita ellu jääma. Mitte just suur ja kasumlik turg.

Meil on raske ette kujutada olukorda, kus mõnele Tallinna kesklinna restoranile või Jüri tööstusettevõttele öeldaks vastutava teenusepakkuja poolt lause, mis algab sõnadega: „Kui teie ärimudel eeldab elektrit...“

Elektrilevi andmetel oli Valgamaal käesoleva aasta esimese kaheksa kuu jooksul 15 elektrikatkestust iga 100 liinikilomeetri kohta. 2023. aastal kokku toimus iga 100 kilomeetri kohta 37,6 katkestust. See on rohkem elektrikatkestusi kui kusagil mujal Eestis.

Meie tegutseme Valgamaal Lüllemäe külas, kus kohalik põhikool hakkas hiljuti lapsevanematelt ja vilistlastelt generaatori ostuks annetusi koguma. Elektrikatkestuste tõttu ära jäänud koolipäevi ei jõudnud selleks ajaks enam kokku lugeda.

Ka kooli „ärimudel“ eeldab elektrit.

Kui ääremaalt, siis infantiilne

Kolmas küsimus on suhtumises ja kohtlemises. Selles, mida Kagu-Eesti inimesed tunnevad, nähes, millisel viisil ja milliste sõnadega neist kõneldakse.

Raske on selgitada, mis inimestes murdub, kui peaminister neid kõiki ühtmoodi kurjaks nimetab, kui KAPO oma aastaraamatus kogu riiki nende eest hoiatab või kui kaitseväge juhataja ähvardab, et varsti on vene väed Põlvas. Ning muidugi iga kord,

kui mõni arvamusiider või mõjuisik ütleb halvustava lause: „Aga miks nad üldse elavad seal!“

Inimmõtlemine ja sellest tulenevalt ka meedia- ja aramusruum on kiindunud vastandustesse – meie ja nemad, head ja halvad, mustad ja valged. Kagu-Eestist rääkides kõneletakse aina enam „esimese“ ehk arenenud tsivilisatsiooni positsioonilt „teistega“ ehk vähem arenenute, koguni mõistmisvõimetute ja infantiilsetega. Suhtlus toimub ülalt alla ja võimupositsioonilt.

Kagu-Eesti käsitusviis, olgu ajakirjanduses, poliitilises kontekstis või ükskõik millisel muul tasandil (panku ja elektrit juba mainisime) on sageli sildistav ja primitivistlikult lihtsustatud. Pealinnast tullakse kagusse tsivilisatsiooni tooma ehk otsustest, kärbetest, koormistest ja piirangutest teavitama ning õpetama, mis siinsetele inimestele hea ja kuidas nad peaksid elama. Kui üldse tullakse.

See tähendab, et dialoog ei toimi. Suhtlus kujuneb esimese monoloogiks, sest teise arvamust ei peeta samaväärseks. Mis omakorda kutsub esile sotsiaalteadustest tuntud „isetäitva ennustuse“. Ehk vastavalt Thomase teoreemile - kui mingeid olukordi määratletakse reaalsena, on nende olukordade tagajärjed reaalsed.

Kurjad inimesed, Kremli mõjutusobjektid, kõik need muud jutud.

12 õhtusööki

Näeme, et see on toimumas Kagu-Eestiga. Lõhesid aina sügavamaks kultiveerides, inimesi väheväärtuslike ja rumalatena koheldes, neid eirates, hirmutades või sildistades tekib üsna kibe „iselimpsiv jäätis“. Alandus, pettumus ja frustratsioon süvenevad ning narratiiv kurjadest inimestest loob ennast juba iseseisvalt.

Meie näeme mõlemat poolt, suhtleme nii esimeste kui teistega, kuuleme mõlemaid hääli ja arvamusi ning saame osa inimeste mõtteviisist ja tunnetest. Me mõistame ja oleme süvenevalt mures.

Paraku ei ole meil olukorra muutmiseks mõju ega võimu, olgu poliitilist, majanduslikku või institutsionaalset. Meil pole kõrgeid ameteid või ühtegi muud tiitlit, mis meile hääle ja autoriteedi annaks, et võiksime esimeste ja teiste vahel sildu ja suhteid ehitada. Aga me oleme külalishahked ning oskame suhelda, selgitada ja võõrustada. Sellest saab meie panus.

Alates oktoobrikuust kutsume terve järgneva aasta vältel külla kokku kaksteist gruppi Eesti olulisemaid otsustajaid ja inimesi, kes riigi eri piirkondade arengut enim mõjutavad või seda teha võiksid. Korraldame neile soojalt oodatud külalistele igas kuus ühe Kagu-Eesti olukorda käsitleva seminari ja õhtusöögi, et dialoogile ja mõistmisele kaasa aidata.

Kutset Lüllemäele võivad oodata nii Eesti Vabariigi president, pankade esindajad, riigikaitse ja sisejulgeoleku juhid, erinevad valitsuse ja riigikogu liikmed, ettevõtjad ja investorid, meediamajade juhid, riigifirmade ja -asutuste juhid, valdkondlikud esindusorganisatsioonid ja liidud, haridusjuhid ja teadlased, Euroopa parlamendi saadikud kui ka erinevad arvamusiidrid ja mõjuisikud.

Loodame, et meie kutsed võetakse vastu ning lubame, et hoiame avalikkust selle aasta vältel kursis, kuidas meil läheb ja millist mõistmist leiame.

Aitäh ja kohtume peagi!

Põim Kama, TUUM Consulting OÜ

Triin Rätsep ja Kerti Vissel, Restoran Kolm Sõsarat

Täpsem info:

Põim Kama, TUUM Consulting OÜ

Telefon: +372 511 0787

E-post: tuum@tuumconsult.ee

Triin Rätsep, Restoran Kolm Sõsarat

Telefon: +372 506 8645

E-post: triin.ratsep@setomaa.ee

Kerti Vissel, Restoran Kolm Sõsarat

Telefon: +372 5656 0504

E-post: kertivissel@gmail.com

Põim Kama
TUUM Consulting OÜ
Tel: +372 511 0787

E-post: tuum@tuumconsult.ee

